

Borgmester Ernst v. Baden.

Iflg. Familien Badens Slægtstavler var Borgmester Ernst Ernstsens von Baden Søn af en tidligere Borgmester i Horsens ved Navn Elias v. Baden. Men dette kan ikke være rigtigt, idet der ikke i de til Nutiden opbevarede ældste Skifte- og Skødeprotokoller, Raadstue- og Befalingsbøger eller Skattelister for Horsens Købstad findes blot Antydning af, at Horsens har haft en Borgmester af dette Navn. Hvis Faderens Fornavn var Elias, maatte Ernst v. Badens Efternavn (Patronymikon) da forøvrigt ogsaa efter Datidens Navneskik have været Eliassen og ikke Ernstsens.

Det i Slægtstavlen i saa Henseende anførte maa derfor bero paa en Fejltagelse, der aabenbart stammer fra, at Ernst v. Badens Søster, Elisabeth v. Baden, der anføres som værende gift med hans Borgmesterkollega Oluf Hansen Svane, paa flere Slægtstavler, f. Eks. Svaneslægtens i "Hofmans Fundatser", fejlagtigt anføres som Datter af Borgmester Elias v. Baden i Horsens, ligesom Hospitalspræst Elias v. Baden sammesteds anføres som Søn af Borgmester Oluf Hansen Svane og Elisabeth v. Baden. Derfor ligger det unægtelig nær at antage, at de to Søskenes Fader virkelig hed Elias v. Baden og var Borgmester i Horsens. Men Sandheden er altsaa, at der ikke nu lader sig fastslaa noget som helst autentisk angaaende Borgmester Ernst v. Badens Oprindelse.

Det er imidlertid sandsynligt, at han eller en af hans Forfædre, saadan som Navnet antyder, stammede fra Baden. Saavel hans Fornavn som hans Efternavn tyder i alt Fald paa, at han var af tysk Oprindelse. Og det er ligeledes sandsynligt, at han var identisk med den "Ernst Ernstsøn, Skriver paa Aakjær", der - iflg. Kvittering, udstedt 13. November 1613 af Gottfred Schroeder paa den haderslevske Lensmand Gert Rantzaus Vegne - havde indbetalt 1000 Rdl. Krigsstyr fra Aarhus.

Hvis dette sidste er rigtigt, hørte Ernst v. Baden jo til Horsenslandets Honoratiores, og det ligger derfor nær at antage, at han og hans Søster kan have søgt selskabeligt Samkvem med Borgmesterfamilien i Horsens, hvilket saa resulterede i, at han omkring 1614 ægtede Husets Datter, Anne Hansdatter Riber (Svane), hvorefter han tog Bopæl i Horsens.

At dømme efter Arkivalierne fra den Tid beklædte han ikke før 1616 noget Embede i Horsens, saa det maa have været udelukkende i Kraft af sin under Udøvelsen af Virksomheden hos Lensmanden paa Aakjær udviste ubestridte Dygtighed og ved Hjælp af Svigerfaderens, Borgmester Hans Olufsen Ribers, store Indflydelse, at han 1616 kom til at afløse denne som Borgmester i Horsens.

I de første Aar virkede Ernst v. Baden sammen med Borgmester Anders Jørgensen, men efter dennes Død 1629 fik han sin Svoger Oluf Hansen Svane til Kollega, og

Samarbejdet mellem ham og dem var det allerbedste. Han var ogsaa afholdt og respekteret af Byens Borgere. Men der kan heller ikke herske Tvivl om, at han var et Mønster paa Dygtighed, Paapasselighed og Hæderlighed. Og medens Borgerne, som det senere skal omtales, ofte laa i Strid med Svogeren baade i hans Egenskab af Privatmand og Borgmester, foreligger der i Tingbøgerne intet som helst, der tyder paa, at noget lignende ogsaa var Tilfældet med Ernst v. Baden.

✕ Modsat Datidens øvrige Borgmestre i Horsens havde Ernst v. Baden ikke noget andet borgerligt Erhverv i Byen end Dyrkningen af hans Embeds- og Ejendomsjorder. Men han var en anset Mand, der nød Regeringens og sine Foresattes Tillid. Han beklædte derfor ogsaa fra 14. Oktober 1629 og i mere end 25 Aar den ansete og betroede Stilling som "Kgl. Renteskriver for Nørre Jylland" - en Stilling, der ganske vist, iflg. Udnævnelsesdokumentet fra 1629, kun var normeret "thil Løn og Besoldning af 90 Daler Curant aarligen", men samtidig fik han Kongebrev paa Hansted Bros Vedligeholdelse, imod at oppebære de dermed forbundne Indtægter. Et Par Aar senere fik han Kgl. Fæste paa Kongens og Kronens Korn-Tiende af Hatting By, hvilket den 25. Maj 1638 blev udvidet til at omfatte hele Hatting Herred. Og fra 1637 var han tillige blevet ansat som Kgl. Tolder i Horsens.

I Begyndelsen af Ernst V. Badens Borgmestertid havde Borgerne i Horsens ret gode Kaar at virke under. Men senere blev Byen jo ikke mindre end to Gange hjemsøgt af Krigsbegivenheder, saaledes at 1645 ikke mindre end 29 Bygninger laa i Grus, og 62 Gaarde og Huse til Dels var ødelagt. Og det var under dette haarde Tryk, at han, iflg. et af hans to Kolleger og Raadmændene den 23. December 1644 udstedt Pantebrev, forstrakte Byen med et Laan paa 100 Daler, som den svenske Oberst Wurtzburg havde stillet Kravom.

En Overgang var Borgmester Ernst v. Baden en ret velhavende Mand.

Iflg. "Præstebog" for 1617 blev han beskattet af „3 Gaardes Eje", og iflg. "Skattebog" for 1627 for Gaarden i "Søndergades Rode" - sikkert den Gaard paa Torvets Sydside, hvor hans Enke senere boede. Iflg. "Præstebog" for 1632 blev han det Aar beskattet af „8 Gaardes Eje". - 1637 købte han af Svogeren, den senere Ærkebisp, et Stykke øde Jord og Byggested ved Aaen og 1638 Sparretoft og Bjerrekildetoft paa Bakkerne Nord for Byen samt 1641 tillige en Gaard og 1 Hus i Gavl-gade, 9 Boder i Fugholm og 1 Hus i Smedegade. 1635 tilskødede Borgmester Jørgen Nielsens Arvinger ham deres Andel i "de Glambekers Gaard" i Borgergade, og senere erhvervede han yderligere 1 Gaards Avling, 2 Boder i Fugholm, 7 1/2 Binding Hus og 1 øde Plads ved Hestedam samt 1 øde Byggested og Plads i Nørregade. I en Aarrække ejede og beboede han Gaarden Nr. 19, nuv. Søndergade Nr. 40.

Borgmester Ernst v. Baden var en travlt optaget Mand. Som Kgl. Renteskriver skulde han saaledes ikke blot oppebære Byskatterne til Kongen og Kronen, men han skulde

tillige forhandle. med Byfogederne samt revidere "de smaa Zieszemesteres" og Tolderes Regnskaber, ligesom han selv aarlig skulde aflægge Regnskab for Centraladministrationen i København. I Erkendelse heraf var der da ogsaa blevet indrømmet Horsens Købstad Ret til undtagelsesvis at flotte sig med 3 Borgmestre samtidigt. Derved blev han aflastet noget, men han følte sig sikkert ikke tryk ved Svogerens Administration, og da han fandt, at han trods Hjælpen ikke kunde afse fornøden Tid til at røgte Borgmesterhvervet saa godt, som han ønskede, ansøgte han 1646 om "paa Grund af Alderdom og Skrøbelighed" at blive entlediget fra Borgmesterstillingen, som han da havde bestridt "paa en 30 Aars Tid". -

Samtidig ansøgte han om Fritagelse for personligt at skulle dække det Beløb, Fjenden havde røvet af hans Toldkasse, ligesom han - under Paaberaabelse af, at han som Renteskriver kun havde haft en ringe Løn, og "wdi denne farlige och besuerlige feyde-thid haffuer lidt stoer Skaade, och wdgiffuen nesten min fattige formuffue, Hafft streng Indquartering, Och i andre Maader lidt stoer Skaade och Besuering" - bad om i Resten af sin Livstid at maatte blive fritaget for al Skat, Tynge og Indkvartering. Og efter alt at dømme blev dette Andragende bevilget fuldtud, ligesom hans Enke den 20. Januar 1657 blev fritaget for al borgerlig Skat og Tynge, saa længe hun ikke brugte "borgerlig Handel eller Næring". -

Ganske vist blev Ernst v. Baden ogsaa efter 1646 ofte tituleret Borgmester. Naar Borgmestre og Raad i en Skrivelse af 15. Oktober 1650 beder "Borgmester Ernst Ernstszen" om at give dem Oplysninger om de Fundatser, som "findes paa Raadhuset og nogle Aar resterer med Renter i Eders Tid saavel som siden hidentil", er det klart, at Benævnelsen "Borgmester" er en Høflighedsformel. I alle officielle Dokumenter blev han da ogsaa efter 1646 tituleret slet og ret som "Kgl. Majestæts Tolder" eller "Kgl. Majestæts Renteskriver for Nørre Jylland". At han indtil videre bibeholdt disse Embeder fremgaar bl. a. af et for ham den 14. November 1648 udstedt Kgl. Pas, hvorved der, i Anledning af hans Virksomhed som saadan, blev paalagt alle Vedkommende at forskaffe ham Heste og Vogne samt fri Færge paa hans Rejser til og fra København.

Som foran omtalt, blev Borgmester Ernst v. Baden en Overgang betragtet som en meget velhavende Mand. Men de mange Krigsuroligheder og andre Ulykker undergravede efterhaanden hans Velstand, saaledes at hans Kaar, da han den 21. November 1656 afgik ved Døden, var ret beskedne. Ja, ved Skiftet den 8. Juni 1661 efter ham og hans Enke viste det sig endog, at Boet var insolvent, idet Passiverne androg 5624 Slet-daler, medens Aktiverne kun androg 4828 Sletdaler. Men hertil kom ganske vist Boets Guld- og Sølvgenstande, som ikke var medtaget ved Registreringen og Vurderingen. Hans Bogsamling, der, bortset fra nogle danske Andagtsbøger, overvejende bestod af tyske

Skrifter og vurderedes til 24 Sletdalers Værdi, tyder ogsaa paa, at han var af tysk Oprindelse.

Saavel han som hans Enke Anne Hansdatter Riber (Svane), der døde efter 6. September 1660, antagelig i Maj 1661, blev nedsat i Familie-gravstedet i Klosterkirken. I deres Ægteskab fødtes 4 Sønner, der alle blev Skolefolk eller Præster, og en Datter, der var gift med Biskop Peter Winstrup i Skaane. Gennem Sønnerne Lauritz v. Baden, der var Rektor i Horsens og senere Sognepræst i Stouby-Honum i Bjerre Herred, og Jacob v. Baden, der var Rektor i Helsingborg og senere Sognepræst, bl. a. i Landskrone og Holbæk, og deres mandlige Efterkommere er Slægtsnavnet Baden bevaret til Nutiden, og i Tidernes Løb har en Række af Slægtens Medlemmer gjort sig fordelagtigt bekendt bl. a. paa det videnskabelige Livs Omraader.